

Ljubljana, 30./III. 1922. — II./13.

Emil D. Stefanovič
lastnik in odgovorni urednik.

RUDARSKI:

Gosarjev in Terseglovov socializem.*

Slovenska ljudska (klerikalna) stranka preživlja kritičen čas. Vrenje v njenih vrstah ni od danes. Je v tesni zvezi z vrenjem v celokupni katoliški cerkvi. Koncem 20. stoletja so se končno omajali stebri fevdalizma na celnem svetu. Katoliška cerkvena organizacija je zaman poskušala podpreti te trhle stebre. Zelezni zakoni ekonomskega razvoja so podirali počasi ali sigurno vse fevdalne ustanove. Zavlada je po vsem svetu kapitalizem in z njim je prodrlo materialistično naziranje. Katoliška organizacija se je gotovo v vseh državah prilagodila kapitalizmu in postala njegova močna opora. Pri tem se je seveda izneverila enako kot v srednjem veku etičnim načelom krščanstva ter vsled tega zgubila mnogo »vernikov«.

Danes so omajani tudi stebri kapitalizma: privatna svojina produkcijskih sredstev in svobodna konkurenca. Na njihova mesta stopa monopolizacija. Podružabljenje produkcijskih sredstev se vrši z veliko brzino že v okviru pravnega reda današnjega produkcijskega sistema. Država postaja odločujoč faktor celokupnega gospodarskega, političnega, pa vsebolj tudi kulturnega življenja: Nastala je doba državnega kapitalizma, ki je poslednja stopnja kapitalističnega imperializma. Kapitalistični razred je v vojni in po vojni dokazal dovolj nesposobnosti, da ostane na krmilu političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. V neprestanem boju, počasnem, dolgotrajnem ali uspešnem stopa na njegovo mesto proletarski razred, ki je na velikem istočasnem teritoriju Evrope in Azije že zmagal, dočim je v Centralni in Zapadni Evropi gotovo odločujoč faktor, ki ga še vladajoča buržoazija mora upoštevati.

Tragična usoda ruskega pravoslavnega višjega klerusa, ki se je postavil na caristične barikade v obrambo fevdalnega gospodarstva ter propadal in izgubil zaupanje širokih potlačeni narodnih množic, lebdi prosvetlenejšim krogom katoliškega klerusa enako svetlo pred očmi kot propast francoskega in angleškega katoliškega klerusa v brezupni obrambi fevdalnega gospodarstva na Angleškem in Francoskem.

Kot protiutež fevdalno razpoložnemu višjemu katoliškemu klerusu se je začelo med nižjim klerusom in laiki, ki so v tesnejših zvezah s potlačeni množicami, gibanje proti kapitalističnim izrastkom.

V slovenski ljudski (klerikalni) stranki to gibanje ni novo. Ta stranka je že pred vojno v Avstro-ogrski monarhiji razširjala svoj vpliv na vse

* Primerjaj »Socialno Misel«, ki jo urejata g. Gosar in g. Terseglov: »Socialna misel«; Gosar: »Cilji in pota krščanskega socializma«; Terseglov: »Mi in marksistični komunizem«.

sloje prebivalstva ter je radi tega preživljala kot vsaka kapitalistična stranka večne metamorfoze.

Reakcionarna Avstro-ogrski monarhija je našla v poslednjem času pred vojno in med vojno svojo glavno oporo v takozvanem klerikalnem pokretu. In razumljivo je, da se je ta reakcionarna tvorevina oprla na desno reakcionarno krilo klerikalnih strank. To desno krilo je sestavljeno iz fevdalnih ostankov: višji klerus, cerkveno in posvetno po večini fideikomisno veleposestvo, plemstvo, habsburška dinastija in del velike birokracije.

Voditelj tega krila je bil med Slovenci znani **Sušteršič**. To krilo se je v nasprotju z vsako krščansko etiko silno založilo med vojno za imperialistično mesarsko klavnico in z vsem svojim vplivom pomagalo reakciji in kapitalistom 4 leta vršiti največji zločin, ki ga pomni civilizirano človeštvo. Voditelj centra dr. Korošec in voditelj levega krila dr. Krek sta bila preslaba, da bi paralizirala to zločinsko politiko Sušteršiča ter sta vsled svoje slabosti in neodločnosti brez dvoma odgovorna za to politiko.

Razumljivo je, da je vpliv tega krila, habsburške monarhističnega in notorno reakcionarnega, takoj po prevratu pa že celo neposredno pred prevratom padel. Ali v stranki je ostalo še dokaj pristašev ter politike, tako da obstaja možnost, da to krilo v zvezi z jačanjem srednjeevropske reakcije pride ponovno do veljave.

Ta nevarnost je tem večja, ker drži materialna sredstva stranke še vedno v rokah višji klerus in na ta način lahko v vsakem odločilnem momentu izvede svoj vpliv.

Brez dvoma pa se mora klerikalna stranka zahvaliti za svoj vpliv med širokim kmečkim ljudstvom voditelju levega krila dr. Kroku. Njegova knjiga »Črna knjiga kmečkega stanu« je značil cel socialni revolucionarni program proti oderuškim metodam slovenskega liberalizma. Potom neumornega dela na zadružniškem polju so klerikalci osvobodili srednjega kmeta od oderuških liberalnih bogatinov in krčmarjev ter dobili njegovo zaupanje. To zaupanje se je omajalo med vojno ravno vsled zločinske vojne politike slov. ljudske stranke. Zato se je ljudskim demagogom zopet posrečilo odvzeti velik del pristašev in organizirati samostojno kmečko stranko, ki pa je v dveh letih obstoja izdala kmečke interese ter se udinjala »demokratičnim« kapitalistom.

Na drugi strani pa se je veik del kmečkega delovskega najrevnejšega ljudstva med vojno prosvetlil — a zapadel tudi v neizmerno težak socialni položaj — ter vsled tega postal zaveden pristaš najbolj odločne proletarske stranke. (Se nadaljuje.)

stov? In ravno ta blokada, ti napadi Denikinov, Kolčakov in Wranglov (ki jih bodo kleti še pozni rodovi ruski) so bili v zvezi z velikansko sušo povod, da je lani zavlada glad, ki je pa v Rusiji bil v večji ali manjši meri skoro vsako 3.—4. leto v takem obsegu, kakor l. 1894. V najbogatejših gubernijah Povolžja se ni pridelalo v splošnem niti toliko žita, kolikor se ga je porabilo za seme. In danes umirajo milijoni od gladi in kužnih bolezni, ki se hitro razširjajo med izstradanim ljudstvom. Evropa pomaga, toda malenkostno, ker večina tistih, ki imajo največ sreče pomagati tem Rusom, ki nečejo biti sluge kapitalizma. Zato je dolžnost delovnega ljudstva, da stori kar

more, da se pomaga tem ruskim delavcem in kmetom, ki stradajo in umirajo. — ko v istem času gnije žito v ameriških skladiščih, ker ni kupcev. Delavci in kmetje, ki ste si tudi v dobi materialistične vlade kapitala ohranili čisto ljubezen do bližnjega, ki veste sami iz lastne skušnjaje, kaj je trpljenje, pomagajte! Prispevke sprejema naše upravništvo! Tam naj se zaenkrat prijavijo tudi vsi tisti, ki bi hoteli zbirati prispevke za ruske gladoče, da priobčimo njih imena odboru za pomoč gladnim v Rusiji. Prispevke in imena darovalcev, bomo objavili v listu. Prispevki se bodo oddali Mednarodnemu odboru za pomoč gladnim v Rusiji.

V. F.

Draginja, valuta in delavno ljudstvo.

(Dalje.)

Zakaj pa se tiskajo vedno novi bankovci? Država ima pač preveč izdatkov in premalo dohodkov. Razlika se krije z novim papirjem. Ta udobni sistem se seveda ni rodil v Jugoslaviji, ampak se je med vojno in po vojni praktical v večini držav. Zato pa je vrednost denarja v vseh takih državah tudi primerno padla. Pri tem so največ trpeli delavni sloji, ki so bili gnani v neprestane mezne boje, katerih eventualni uspehi skoro nikoli niso dohitevati tempa, v katerem je zgubljal denar vrednost in je naraščala draginja. Udarjeni pa so tudi mali rentirji in sploh vsi, ki imajo večje ali manjše vsote v bankovcih in jih niso ali niso mogli spremeniti v blago ali pa v zdravo valuto. Taki ljudje so marsikje iz sorazmernega blagostanja padli na stališče beračev, samo da se iz družabnih predhodkov ne postavljajo s klobukom v roki na križišča ulic in ne beračijo po javnih lokalih, kakor to delajo berači po poklicu. Avstrija, ki ima najslabši denar, je danes klasična dežela teh modernih bosjakov.

Vidimo torej, da je vsaka emisija bankovcev brez kritja ne samo »prisilno posojilo«, ki se nikoli ne povrne, ampak tudi čisto navaden rop.

Odkod tako velika razlika med državnimi dohodki in izdatki? Možno je dvoje: ali so preveliki izdatki ali pa premajhni dohodki. Če pogledamo državni proračun, vidimo, da gre največji del izdatkov na armado, policijo in uradništvo, torej na neproduktivna podjetja, manjši del pa za splošno koristne zadeve. Če bi se pri sedanjih dohodkih hotelo doseči ravnotežje v proračunu, bi bilo potrebno črtati dve tretjini izdatkov za militarizem, za uradni aparat in za policijo. Zunanje razmere, če bi se vodila pomirljiva zunanja politika, zlasti napram Bolgariji, brez dvoma ne bi zahtevali tako močne armade, izdatki za uradništvo bi se dali korenito znižati s tem, da bi se impozantna uradniška armada, ki zlasti v srbskih krajih po večini nima niti kvalifikacije niti pametnega opravila, reducira na nivo resnične potrebe. Potrebni ostanku bi se lahko primerno zvišale plače in še vendar bi bil prihranek naravnost ogro-

men. Zlasti bi bilo potrebno odpraviti močvirje koruptivnih, sinekurskih in postopaskih »služb« doma in v inozemstvu pri poslaništvih, konzulatih, misijah, komisijah itd. Policija in žandarmerija naj bi se znižali vsaj toliko, da ne bi bilo kraljestvo SHS prva policijska država na svetu in — državni proračun bi bil v ravnotežju. Nobenega novega bankovca ne bi bilo treba več tiskati, z razumno gospodarsko in finančno politiko bi se naša valuta ne le stabilizirala, ampak bi se začela dvigati, počasi bi se lahko začela zniževati cirkulacija bankovcev in — *draginja bi začela padati.*

Kako se vse to lepo sliši, kajneda, in kako razumno in enostavno? Zakaj torej vlada take reči ne ukrene? Ker bi s tem svoje lastne temelje podrla. Njena moč ne sloni v ljudskem zaupanju, ampak ravno v sili, ki jo predstavljajo trije gori imenovani faktorji. Ker pa, kakor nas bridka izkušnja uči, sedanja vlada raje dopušča propad državnih financ in s tem celega ljudstva, kakor pa da odstopi mesto vladi, ki bi imela zaupanje v najširših slojih ljudstva in bi torej brez bojzani lahko izvedla znižanje vojaške, policijske in uradniške armade, iz te reči ni nič.

Je še drug način, kako spraviti v red državni proračun: ostati pri sedanjih izdatkih, dohodke pa tako zvišati, da dosežejo višino izdatkov. To se pravi: naviti davčni vijak tako, da nam bodo vsem popokale kosti. Tega recepta se vlada tudi drži. Toda prešati hoče le tam, kjer so ostale samo še tropine brez soka. Kjer bi se pa dalo iztisniti še nekaj težkih milijard, tam pa se ne loti. O progresivnem davku noče ničesar vedeti, ničesar o progresivni oddaji premoženja, zlasti pa noče s primernim obdavčenjem poseči v sršenovo gnezdo srbskih pokrajn. Kajti tistega trenutka, ko bi vlada vdarila kot se spodobi, po žepu srbskega trgovca, bankirja in podjetnika in ko bi zlasti srbskega kmeta zenačila v davkih z našim, bi zgubila še tisto malo veljave, kar je ima pri Srbih in bilo bi po njej. Pri volitvah bi zmagale tudi na Srbskem delavske in kmečke stranke, kajti srbski davkoplačevalec ne pozna šale. Ostane torej kot

Pomoč gladojočim v Rusiji.

37.000.000 ljudi umira gladi po širnih poljanah ruskih. Lanskega leta je prošil veliki znanstvenik in človekoljub Nansen evropske vlade, naj mu dajo 5.000.000 šterlingov, ki bi tedaj popolnoma zadostovali, da se vsa ta dragocena človeška življenja ohranijo, a Evropa tega denarja ni dala. 5 mil. šterlingov je ca. 7000 mil. naših kron in za bogato Evropo in Ame-

riko malenkostna vsota, če pomislimo, da je Slovenija sama v enem letu požrla za 2.000 mil. kron šnopsa in vina. Anglija je po l. 1918 sama izdala za blokado Rusije več kakor 100 mil. šterlingov. Kaj je šele izdala Francija, ki je podpirala z denarjem in v blagu vse tiste bande, ki so ropale in plenile lastno rusko domovino v službi in v korist tujih kapitali-

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina 120 K
mesečna naročnina 12 K

Posamezna številka 3 K.

edini vir korenito izžemanje »prečan-skih« pokrajin (davek za »oslobodjenje in ujedinjenje«), kar pa nikakor ne zadostuje za dosego ravnotežja v proračunu.

Vlada, ki je na takih temeljih, kot je sedanja, torej *noče in ne more* urediti državnih financ in tira z vsakim dnem državo globokejše v pogubo. Slabe državne finance, padec dinarja in z njim zvezana draginja so posledice in bistvena lastnost režima, ki je napisal usta-

Stefanovič:

V boju za enotno fronto.

Idea enotne fronte preveva danes celokupni svetovni proletariat. Ta veliki cilj ni izšel iz knjig sociologov, temveč je produkt širokih mas, ki so stale stoletja v medsebojni bratomorni borbi. Delavec se dnevno vprašuje, zakaj se koljemo med seboj, med tem ko kapitalist sesa naše krvave žulje, ali ni delavec drugega političnega naziranja ravno tako delavec? Ali on in njegova družina ne trpi ravno tako pomanjkanje kakor oni nasprotnega političnega prepričanja? Ali ni mogoče najti poti, ki bo strnila celokupno delavno ljudstvo v eno močno fronto proti zjedinjenemu kapitalu?

Imamo priliko, da se poglobimo v študij tega vprašanja na tem pozitivnem primeru.

Sestav koalicije.

Stvorila se je koalicija vseh železničarskih organizacij v Sloveniji, ki je imela nalogo rešiti vprašanje draginje, ki tlači danes naš proletariat.

Duševni oče in stvaritelj koalicije vseh železničarskih organizacij so mizerne prilike, v katerih živijo danes železničarji in njihove družine. Šlo se je zato, da se zvišajo mezde, da se odporne v najhitrejšem času temu stanu, ki danes gladije s svojimi družinami skupaj. Vprašanje je torej čisto gospodarsko in nima s politikom neposredno nič opraviti.

Predpogoj uspeha take koalicije je, da je strogo polit. nevtralna in da je v njej zastopan celokupen prizadeti proletariat brez razlike strank in prepričanja. Ako le eden teh dveh činiteljev manjka ali da ne pride v svojem polnem obsegu do veljave, je koaliciji že v naprej zagotovljen propad. To so glavni razlogi, na katere se nanizajo kasneje še drugi, ki iz teh osnovnih pregrešk izvirajo.

Koalicija vseh železničarskih organizacij ni upoštevala niti enega niti drugega osnovnega pogoja, zato ji je bil nespeh že v naprej zasiguran.

V koaliciji ni bila zastopana na papirju sicer razpuščena splošna železni-

vo brez sodelovanja in nasprotno volji tudi dobrega dela srbskega ljudstva, ki je nato takoj sam pogazil svojo lastno ustavo s tem, da je izgnal iz parlamenta 59 poslancev, izvoljenih od 200.000 volilcev, postavil zakon o zaščiti države, ki je proglasil cel delavski razred takorekoč za pastorka in ki se ne vjema niti z eno točko same vidovdanske ustave, zakonskega otroka istega režima.

(Dalje prihodnjič.)

čarska organizacija, ki se sedaj na novo reorganizira.

V koaliciji so bili kot delegatje poedinih strokovnih organizacij najzagriženejši eksponentje poedinih strank.

To so dejstva, ki že v naprej izključujejo uspešno delovanje vsake koalicije.

Eksponentom se gre vedno zato, da izkoristijo vsako priliko in se poslužijo vseh moralnih in nemoralnih sredstev, da povzdignejo svojo osebo v ospredje in z njo obenem povišajo vpliv svoje stranke. Jasno je, da mora priti pri tem do spora in razdora, ker ščiti vsaka stranka svoje interese.

To trditev, ki je vsakemu jasna in razumna, nam potrjuje slučaj z koalicijo železničarskih organizacij.

Po vsem njenem nastopu in delovanju je bilo razvideti samo to, da delujejo v njej predstavniki strank in ne predstavniki gladnega delavstva. Ob vsakem njihovem koraku si zadela ob stranko in ne v močno enotno fronto, ki ima nalogo, da reši iz pomanjkanja železničarski stan. Da je torej koalicija pozabila pri tem na svojo nalogo in dolžnost reševati gospodarsko vprašanje je razumljivo.

Tako je nastal spor v koaliciji s tem, da je bil izključen iz njihove srede Beltram, zastopnik ne svoje strokovne organizacije, temveč krščansko socialne stranke po socialdemokrati in narodnih socialistih.

Pojavlja se sedaj novo vprašanje

kdo je kriv

sporu v predmetnem slučaju. Odgovoriti na to vprašanje je lahko. Krivo je celo vodstvo koalicije, ki ni vršilo svoje od organizacij jim zadane naloge. Ako je že nastal nesporazum, ki je oviral delo, je bila dolžnost vseh članov koalicije odstopiti in ne zanašati spore v široke mase, ki naj določijo nove ljudi, ki bodo reševali skupno gospodarsko vprašanje. Zadeva nesporazuma pa bi se naj izročila razsodišču, ki bi zadevo temeljito in natančno preiskalo in pozni-

tiven dokazni material eventualno kasneje predložilo skupščini.

Ali zastopnikom koalicije ni bilo na tem, ne trdim v namenu ali sigurno pa v podzavesti, da rešujejo draginjno vprašanje železničarjev, ne oni so šli na shod, da rešujejo osebno vprašanje. Tukaj so igrale važno vlogo osebnosti, osebni vpliv, nevoščljivost, zavist, prepotenca poedinih voditeljev ako tudi le v podzavesti in ti surovi instinkti so izpodrinili in obenem nadomestili vprašanje lačnih želodcev železničarjev.

Tukaj tiči notranji vzrok neuspeha.

Shod v Mestnem domu.

Namen tega shoda bi moral vsaj biti ponovno sestaviti koalicijo, ki bi resno pretresavala draginjno vprašanje in ga skušala v enotni fronti, ker le v njej je sila in moč, tudi rešiti. Dosedanji delegati pa, ki naloge, katero so dobili od celokupnega proletariata, niso rešili, bi se morali izročiti razsodišču, ki naj bi zbralo dokazni material in z njim poiskalo krivce nesporazuma.

Ali na žalost je shod zgrešil svoj glavni cilj, rešiti draginjno vprašanje in se je bavil z osebnim sporom med poedinimi člani koalicije. Temu pa nikakor ni bila kriva celokupna masa, temveč poedin ekspaneti strank, ki so s svojo demagogijo in medsebojnim blatenjem rinili svoje osebe v ospredje. Da pride v takih slučajih največji kričač s svojimi zato naročenimi kričači do veljave je jasno, ker je masa preresna, da bi aktivno nastopila.

V tej točki se nikakor ne morem strinjati z naziranjem g. Bernota, ki je trdil, da masa nič ne ve. Gospod Bernot, to je popolnoma pogrešno, kajti ako ste študirali in se resno poglobili v psiho mas, mi bodete morali priznati,

da edino široka masa da lahko pravilno inicijativo, kako rešiti vprašanje, ki se tičejo njene eksistence.

Na prvi pogled sicer igleda, da je to produkt poedinca, ali to naziranje ni pravilno, ker poedinec mora vedno črpati iz široke mase, ako hoče pravilno

reševati vprašanja, ki se tičejo skupnosti. Kot dokaz k moji trditvi navajam sledeč vsakemu jasen primer. V svetovni vojni niso iznašli obrambne jarko, li-sičje jame, kaverne in druge obrambne naprave generali, temveč to je iznajdba širokih mas vojaštva, ki je v borbi za svoje življenje iznašla najrazličnejša obrambna sredstva. Za trditev, da edino široka masa lahko pravilno rešuje svoja življenjska vprašanja, bi se navedlo lahko še nešteto primerov.

Obsojati iz istega stališča pa moram tudi pisanje »Naprēja«, ki pravi, da je bilo zbranega na shodu v Mestnem domu, večina lumpenproletariata in skuša z najgusnejšimi izpadi na trpinčeni in lačni proletariat doseči za svojo stranko nekakšen plus. Tako pisanje ni vredno resnega in poštenega lista, ki mora zastopati z ljubeznijo in ne z zagriženostjo proletariat, kajti večina zbranih železničarjev v Mestnem domu je gledala resno in s prezirom divjanje strankarskih eksponentov in po njih naročenih kričačev. Ako je beseda lumpenproletariat sploh upravičena, potem se lahko imenuje s to psovko samo par najetih strankarskih kričačev, nikakor pa ne resne in trpinčene mase.

Tako se je shod v Mestnem domu popolnoma ponesrečil ravno iz tega vzroka, ker se je rinilo strankarstvo in osebna vprašanja v ospredje.

Ali že sam, četudi ponesrečen pozikus koalicije nam mora dati upanje in sigurnost, da se bo in da se mora izvesti enotna fronta celokupnega proletariata proti fronti ujedinjenih kapitalističnih krvososov.

Ali se naj kolje delavno ljudstvo med seboj?

Ali naj na ta račun polni kapitalist svoje žepne s krvavimi delavskimi žulji.

Ali ni bilo že dovolj bratomornega klanja?

Vsi, ki pošteno mislijo in ljubijo trpinčene mase, morajo iskati načinov in pota, da se ta zahteva širokih mas uresniči in pripravi celokupnemu proletariatu boljšo in svetlejšo bodočnost v enotni fronti.

Mednarodni pregled.

JUGOSLAVIJA.

Londonski »Daily Herald« poroča 20. marca mnogo zanimivosti zadnje konferenčne Male antante in Poljske. Romunija in Jugoslavija sta sklenili vojaško zvezo. Jugoslavija bo Romuniji pomagala v slučaju vojske s Sovjetsko Rusijo; Romunija pa bo Wranglovi »armadi« dovolila prost prehod in eventualne vojaške operacije na romunskem ozemlju. Jugoslavija se tudi obveže, da dovoli Wranglu 100 milijonov kredita, da more vzdržati svojo arma-

do. Le češki zastopnik Kalina se ni hotel pogajati o vojaških zadevah, ker je češka vlada slejkoprej odločno nasprotne vsakemu vmešavanju v ruske zadeve. — Naša vlada vodi napram Sovjetski Rusiji slejkoprej nepomirljivo politiko. Beograjska »Tribuna« piše: »Naša politika napram Rusiji ne more in ne sme biti nevtralna. Zahtevati moramo upostavitve legalnega režima. S predstavniki nelegalnega režima ne moremo sestiti k eni mizi, četudi se s tem stališčem ne strinjajo ostali člani male

Č. l., rudar:

Kaj dela rudar v prostem času.

Bil je deževen dan, ko sem stopil na vlak, da se popeljem v premogokop, kjer si služim svoj žuljev, znoja grenek kruh. Stopim v oddelak. Bilo je v njem prav malo ljudi, v enem kotu je stala mlada dama luksurično oblečena, ta se je razgovarjala z dvema; videti je bilo, kakor da sta dva sina od kakih velepremožnih kmetov, stranke samozojnežev. Kritizirali so vsi trije in pritrjevali, da ni prav, da se minister Pucelj vozi v žametnem vagonu, da bi moral pomisliti na svoje pretekle čase. Mlada dama se obrne proti oknu in pogleda v šipo ter popravi nekoliko lase, kakor je čestokrat navada pri mladih ženskah. Hm, sem si mislil sam pri sebi, mera mora biti gotovo prenapolnena. Kadar ga njegovi lastni pristaši kritizirajo. Eden dveh mladih gospodičev ji poseže v besedo, ako mu je na razpolago žametast vagon, naj bi se vozil samo do Ljubljane, ne pa v Lašče, da razburja kmete, med tem ko ni za nje nič naredil, kar jim je objubljal, ko je kandidiral. Pridrdral je vlak na bližnjo postajo. Izstopili so vsi trije. V drugem kotu sta sedela živinska trgovca, ki sta se pogovarjala v italijanskem jeziku, o valuti in o draginji živine; na klopi nasproti mene pa je sedel človek, ki je izgledal nekak krvosos delavstva. Ni me motil, dokler sem čital delavski časopis. Ko sem ga prečital, ga denem v

žep, on pa mi reče na to: »Delate v premogokopu kaj ne? Sedaj služite prav dobro, ker so vam plače povišali?« »Da,« sem mu rekel, »na ta povišek smo morali že pred 6 meseci plačati vse dražje, naj si bo živč ali pa obleka.« Gospod pa mi odgovori: »Delali bi več ur, pa bi imeli tudi več zaslužka, saj tudi kmet dela od zore do mraka.« Skušal sem ga prepričati, da težkega napornega dela v rudnikih ni mogoče vzdrževati več kakor osem ur, a me je zavrnil, kaj da delamo celih prejšnjih 16 ur, da lenobo pasemo; jaz sem mu rekel, da naj bi šel poskusiti on z mojim želodcem delati 8 ur, bi videl, kako bi potem govoril. Nato vzame iz telovnika zlato dozo ter si prižge fino cigareto, stiskajoč jo med zobmi obrnil enkrat v levo stran ust enkrat pa na desno, ter reče, zakaj z Vašim želodcem? »Ker Vaš je poln razkošja in moj pa poln pajčevine.« Nato je molčal. Vlak se je bližal postaji. Vstane, si zapne suknjo in reče: »Jaz nisem ustvarjen za delo kakor Vi.« Vlak se je ustavil na postaji, kjer sva izstopila oba; zadnje besede, ki mi jih je rekel so me mrzlično pretresle. Mislim sem si, to pomeni toliko, kakor da bi rekel: delavec ni ustvarjen zato, da bi živel, ampak zato, da kapitalisti živijo razkošneje na račun njegovih žuljev.

Prišel sem v sobo na premogokop, sem se vlegel spat. Nisem mogel izbiti si iz glave, da naj delavec dela 10 do 12 ur težko delo z praznim želodcem, nadalje da lenobo pasemo v prostih urah. Delavec po buržujskem načrtu ne sme

imeti 8 ur spanja in drugih 8 za razvedrilo in za izobrazbo. Mislim sem si, to je bil gotovo kak pristaš Čobalovcev, in da za to vlada tak nered po svetu, da na eni strani zemeljske oble kurijo z pšenico, a na drugi strani jih pa umira tisoče in tisoče od lakote.

Tovariši sotrpini so uživali sladki sen, ter nabirali zopet novih moči, za delo, da jih izroče nenasitnemu kapitalističnem molohu. Svetloba bledega luninega sveta je sijala skozi razbito okno po zaduhli sobi; neprestano me je motila nagajiva miška, sicer bi bil morebiti že zaspal, postalo mi je dolgčas, nisem se mogel razgovarjati z nikomur, potegnem odejo vrhu sebe preko pleč, misleč da bom zaspal, ter se okrenem v drugo stran. Kar me naenkrat ugrizne v pleča nadležna živalca stenica, zamrmral sem glasno, tako glasno, da se je tovariš kraj mene v postelji zbudil takoj. Vpraša me, kaj da delam, zakaj da ne spim. Povedal sem mu, kaj da me nadleguje, vstal je tudi on, poseže na polico po skodelico rekoč: »Danes sem ves žejen, tukaj mislim da imam še nekaj zoca od včeraj.« Vzame skodelico srkne komaj enkrat, vrže jezno skodelico na mizo ter pljune prav na debelo na tla rekoč: »To so nam higijenična stanovanja, ki nam jih je preskrbel Čobal, prej si rekel, da te je motila miška, da nisi mogel spat, potem te je ugriznila stenica, a jaz sem pa dobil v skodelico dva črna mastna Čobalovca (ščurka).« Vleže se zopet v posteljo ter reče: »Prišla sta pogledat, če imamo bolj sladko kavo odkar nam je Čobal

povišal 30 odstotkov.« Obrnil se je v postelji ter zopet zaspal.

Prehodil sem po sobi parkrat gori in doli, vedno premišljal žalostno one besede, ki mi jih je rekel oni gospod v vagonu, katere mi niso dale zaspati nikakor. V sedem se zopet na posteljo, komolec oprem na zaboj in z dlanjo si podprem brado, misleč, rad bi imel človek kake časopise ali knjige n. pr.: Tolstoj, Gorki, Puškin, Dostojevskij, ali pa njim sličnih pisateljev iz drugih držav, a kje je denar za take stvari, no pa tudi če bi se posrečilo, da dobiš take knjige v izposojilo, si v nevarnosti, da te kak zahrbtnj denuncijant ne izroči očem stavne in takoj te imajo za državno prevratni element ali pa še morebiti za nevarnega kanibalca. Rekli bi mi morebiti, da sem fanatik, da se ne dam pregovoriti in prepričati, med tem ko sem čudno prepričan, da so fanatiki le tisti, ki se nedajo ne prepričati in ne pregovoriti, ne pa mi, ki se jih trdno oklepamo in junaško branimo, ako treba tudi do zadnje kaplje krvi. Odprl sem zaboj, da bi poiskal še kak časopis, ki ga nisem še prečital skoz in skoz, pobrskam zaboj od vrha do tal, od konca do kraja, prišel mi je v roke časopis »Domovina« datiran nekaj tednov nazaj, a ko sem mislil, to je tisti časopis, ki bi rad postal iz pristnega kranjskega katoličana pravoslavni Srbini, ter bi rad napravil po želji Pašič, Spaljković e tutti quanti militaristično despoticno vlado, delavca suznja in kmeta.

(Dalje prihodnjič.)

antante.« Zdi se, da ima Wranglov prihod v Beograd vendarle politično ozadje, kljub temu, da zun. min. Niščić to zanikava. Tako Jugoslavija še vedno nadaljuje svojo slepo politiko.

ANGLIJA.

Angleška komunistična stranka je zborovala v Londonu 18. in 19. marca. Stranka je prepričana, da se kapitalizem nahaja v razkroju in da pred svojim popolnim polomom skuša delavstvo zaslužiti; s tem upa kapitalizem doseči svojo notranjo konsolidacijo. Zato pa je naloga vsake delavske razredne stranke, da vodi neizprosni boj proti kapitalu.

Jako vroča pa je bila debata o enotni fronti. Stranka je sklenila, da poskusi zblížiti vse delavske stranke in jim hoče predložiti konkretne predloge, kako bi vse nastopile v življenjskem boju vsega proletariata. Načelo enotne fronte hoče izvesti takoj v sedanjem velikem izprtju (lock-out).

Sprejelo se je tudi načelo parlamentarne delovanja in da se stranka pridruži k Labour Party (delavski stranki).

Brojajne pozdrave je poslal moskovski izvrš. odbor kakor tudi francoska in nemška komunistična stranka. Zastopana pa je bila ameriška komunistična stranka Zedinjenih držav.

NEMČIJA.

Nemogoče zahteve. Kar vodi francosko politiko zopet znani šovinist Poincaré in od kar se maje stolček Lojdzoržu pada vedno bolj upanje na uspeh

genovske konference in na mogočnost ozdravljenja povojne mizerije, ki vlada v Evropi. Nov dokaz zato je nota reparacijske komisije nemški vladi. Tu se zahteva, da plača Nemčija zaveznikom za l. 1922 720.000.000 zlatih mark (= ca. 68.000.000.000 jugosl. kron) v gotovini in 1.450.000.000 zlatih mark v blagu, to je skupno 2.170.000.000 zlatih mark (= ca. 193.900.000.000 naših K). To pomeni velikanske nove davke za nemško ljudstvo, novo stradanje, vzplamtjenje najsrditejšega sovraštva in vodi konečno do katastrofe ali nove vojne. Dolžnost vsega proletariata je, da v interesu človeštva protestira proti takemu nečloveškemu postopanju antantinih mogotcev, ki se sicer kar cedijo pravičnost in humanitete. Na tak način se Evropa ne bo sanirala, ker ta pot vodi le v pogin. Toda kapitalizem ne pozna nobenih mej, če le cvete profit.

Francija. Pri razpravi zakona o znižanju dobe vojaškega službovanja je govoril tudi bivši vojni minister, znani imperialist Andre Lefcor. Interesira nas to, da je dejal »Francija ne more znižati dobo službovanja, dokler ne bo popolnoma izpeljana organizacija njene crnske kolonialne armade in dokler ne bodo popolnoma reorganizirane armade Poljske, Rumunije, Češkoslovaške in Jugoslavije.« Kaj nas sme že res vsak francoski kričar imenovati v isti sapi s Senegalci? Kaj smo res le kolonija francoskih kapitalistov? Kaj pravi k temu g. Niščić?

Obljube.

Gremo že v četrto leto, odkar smo se osvobodili krutih trinogov habsburške dinastije, ki je zasluževala po milosti božji stoletja in stoletja tlačeno in zaničevano delavno ljudstvo.

Oddahnili smo se in v naših srcih se je porajala nada in upanje na boljše bodočnost. Z veseljem smo poslušali visoke govore, v katerih so obljubljali svobodo in gospodarsko blagostanje delovnemu ljudstvu. Lepe besede, kakor vladali bomo za vse jednako in pravično, razdelili bomo zemljo tistemu, ki jo obdeluje, naložili bomo davek na vojne dobičke itd.

Kaj ima danes delavno ljudstvo? Zakon za zaščito države, ki je poslal milijon trpinčnega naroda v brezpravnost na drugi strani vojne dobičkarje, umazane afere, brezposelnost in ponovno tlačenje koristi trpinov.

Tako je danes stanje delavnega ljudstva.

Ali, da se mi ne bo predbacivalo, da tudi mi nismo ljubili te države in gledali v njej našo svobodo in ideal, hočem omeniti sledeče.

Avgusta meseca 1916 smo bili ujeti v Rusiji. Nekoč je prišel v naše ujetniško taborišče v Kijevu srbski poročnik, zbral vse ujetnike slovanske narodnosti in nam začel pripovedovati približno takole. Ali niste vi vsi Slovenci, ki govorite isti jezik kakor mi, ali ne vidite, da je Vaša dolžnost, da tudi Vi nekaj storite za ujedinenje vseh Jugoslovancev. Pripovedoval je, kako je Pašić dober mož in nam obljubljal, da ako se javimo kot dobrovoljci v Jugoslovansko legijo bomo izvojevali državo, v kateri bo vladala enakost in bratstvo, dobili bomo zemlje kolikor jo bo hotel kdo obdelati, državne službe, v kateri bo vsa-

kemu posamezniku zasiguran obstoj. Poslušali smo ga z veliko vnemo in odločili smo se, da žrtvuemo svoje življenje za novo državo. Zbrali smo se navdušeno in odpotovali v Odeso s trdim prepričanjem, da se borimo za svobodo jugoslovanskega delavnega ljudstva in da zadostimo svoji narodni dolžnosti. Kmalu smo odrinili na bojišče v Dobrudžo, šli smo, ker smo verovali v svobodo delavnega ljudstva. In palo jih je tisoče naših najboljših sinov krute smrti v topovskem in puškinem ognju v nadi, da se bore za rešitev krvavih tlačanskih spon.

Ali je ta nedolžna idealna kri že pozabljena.

Povem naglas, da sem globoko razočaran vsled velikih prevar, ki jih sedaj doživljam in bilo bi bolje, da bi me granata, ki me je le težko ranila, popolnoma zakopala v zemljo, da bi vsaj umrl v sladkih in lepih sanjah, katere sem nosil takrat v srcu. Mirno in potrpežljivo, sem prenašal strašno in nepopisno mučno svojo usodo v bolgarskem in nemškem ujetništvu, ker mi je le bdela pred očmi lepa Jugoslavija, v kateri bo vladala enakost, bratstvo in svoboda. Spominjam se pri tej priliki ko je bil ustreljen podporočnik Slovenec Ivan Gosar iz Škofje Loke, ki je junaško in nasmehom nade in upanja v boljše bodočnost jugoslovanskega naroda umrl. Tako sem videl umreti tisoče ljudi, ki so dobrovoljno žrtvovali svoje življenje za boljše bodočnost tistih, ki so ostali.

Ali danes smo se kruto, kruto prevarali in stojimo tukaj tlačeni kakor zločinci in to po tistih, ki so že v stari Avstriji vihteli nad nami bič birokratizma in kapitalizma. Dobrovoljec.

Strokovni pregled.

Strašno izkoriščevanje mlade delovne sile. Na Tržaški cesti je pekovski mojster g. Mezgar, ima dva vajenca s katerima ravna po živinski. Pri vsaki priliki jih pretepa in jih uporablja za vse posle. Delati morata od 9. ure zvečer do 1. ure drugega dne popoldne, to se pravi 16 ur na dan (beri šestnajst ur). Celo noč morata delati, zjutraj pa nositi kruh po mestu. Ni čuda, da je naposled po poldrugotnem učenju zapustil en vajenec svojega mojstra, ker ne more več prenašati takega izkoriščanja. Kje naj si sedaj mladi 17 letni mladenci išče druge službe, brez vsacih sredstev nag in bos s praznim želodcem. Najenergičnejše moramo protestirati proti zlorabljanju 8 urnega delavnika. Kje je oddelek za socialno skrbstvo? Kje je obrtno nadzorništvo? Ali ne vidijo metodajni faktorji tega strašnega izkoriščanja mladih delavcev? Ali ne vidijo, da se s tem mladino telesno in duševno uničuje. Ni to edini slučaj, ki se dogaja nad mladimi delavci. Izročeni so brezobzirnemu izkoriščanju od strani mojstra ali

fabrikanta. Določeni delavni čas se krši, plače pa so sramotno nizke. In nikogar ni, da bi nam pomagal, ki bi se zmenil za nas.

Mladi delavci, ne pustimo se tako izkoriščati. Ne pustimo kršiti 8 urnega delovnega časa! Zahtevamo, da se ravna z nami po človeško ne pa po srednjeveško. Omenjenemu mojstru pa svetujemo, da takoj preneha s svojim ravnanjem, sicer posežemo po drugih sredstvih.

Pekovski pomočnik.

Pozor, stavbinci. Stavbinci v Zagrebu se nahajajo v mezdnem gibanju. Opozarja je, da naši stavbinci zato ne potujejo v Zagreb.

Lesnih delavcem v Sloveniji.

Loči nas še samo nekaj dni od letne skupščine lesnih delavcev, ki se bo vršila dne 9. aprila v Ljubljani. Dve leti se že vodijo pregovori s Slovenijo, kako bi se lažje in hitreje prišlo do ujedinenja lesnih delavcev cele Jugoslavije. Že meseca junija 1920 so se ujediniili sodruzi lesni

delavci iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Dalmacije in Vojvodine. Pozneje dne 1. novembra 1920 se je ujediniila tudi Hrvatska in Slavonija, tako da bi bil moral ujedineni Savez prijeti svoje delo s 1. januarjem 1921. Da se stvarno ni pričelo delo ujedinenega Saveza, temu je kriva nezakonita »Obznana«, ki je prišla 29. decembra 1920, ki je uknila delovanje vseh ujedinenih strokovnih organizacij.

Na kongresu ujedinenja v Zagrebu dne 1. novembra 1920 so vse pokrajine pozdravile ujedinenje z velikim navdušenjem razen Slovenije. Delegati iz Slovenije so navajali razne neopravičene razloge, da še ni prišel čas za ujedinenje. Razlogi, ki so jih navajali, so bili na eni strani ti, češ, da država še nima ustave in da še ne ve, kako bo organizirana, na drugi strani pa je bil izgovor, češ, da sodruzi iz Slovenije ne morejo plačevati tako visokih prispevkov, ker so preslabo plačani. Na kongresu je bilo sklenjeno, da znašajo prispevki za I. razred K 10, za II. razred K 6 in za III. razred K 3 na teden. Da se izogne i temu izgovoru, je izdelal kongres »solucija«, v kateri je bilo določeno, da se stvarno izvede ujedinenje dne 1. januarja 1921 in v kateri je bil določen prispevek za Slovenijo na K 2;— tedensko. Kongres je šel celo tako daleč, da je sklenil, da bo ujedineni Savez lesnih delavcev Jugoslavije izplačeval svojim članom od tedenskega prispevka K 2;— vse one podpore, ki jih je plačevala zveza lesnih delavcev v Ljubljani. Savez je sicer vedel v naprej, da bo moral doplačevati za Slovenijo, ali on ni gledal na to, ker mu je bilo predvsem ležeče na tem, da pride do ujedinenja.

Torej, kakor vidite, Sloveniji so se dale vse ugodnosti, samo da bi prišlo do popolnega sporazuma. Ali vse to ni šlo v račun gotovim voditeljem. »Solucija«, ki je bila izdelana na kongresu, se slovenskim članom ni niti prečitala, ker se najdejo še danes člani, ki o kongresu ne vedo ničesar. Mesto, da bi se vodila agitacija za ujedinenje, se je vodila proti in sicer na ta način, da se je govorilo članom o visokem tedenskem prispevku K 10;—, dočim delegati članom niso javili, da je bil za Slovenijo določen tedenski prispevek K 2;— Vprašamo sodruge lesne delavce, ali se oni strinjajo s takšnimi poročili svojih delegatov? Tu se vidi jasno, da tem ljudem ni bilo za ujedinenje potlačenege proletariata, marveč da mu je bilo predvsem ležeče na tem, da ostane masa nepodučena in da dobi on in njegovi pristaši čim več glasov pri raznih volitvah.

Da so lesni delavci za ujedinenje, to je pokazala letna skupščina lesnih delavcev dne 19. marca 1922 v Ljubljani kakor tudi stališče, ki so ga zavzeli delegati ljubljanske podružnice lesnih delavcev na strokovnem kongresu, ki niso glasovali niti za eno resolucijo, ki jo je predložila strokovna komisija. Naši mizarji so pač spregledali in so skrajno nezadovoljni z delom strokovne komisije. Mariborska podružnica pa se je hotela že lansko leto ujediniti s Savezom. To je najboljši dokaz, da je proletarijat, ki je malo spregledal, za popolno ujedinenje. Sedaj, pred letnim kongresom lesnih delavcev izberite sodrugi delegate, ki bodo za ujedinenje, ker sedaj je čas, da se izvede ujedinenje. Člani, ki so v ujedinenemu Savezu, so dosegli mnogo višje plače. Giblejo se med K 20—30 na uro, v Beogradu in v notranjosti Srbije pa med K 30—40 na uro, kar pa je še vse premalo z ozirom na današnjo draginjo. Kakor vidite, sodruzi, se je ujedineni Savez pobrigal za svoje člane, dočim se giblejo plače lesnih delavcev v Sloveniji, ki so ostali po zaslugi razdiračev izven Saveza, med 9—18 K na uro. Draginja pa je ista kakor v Ljubljani in v Zagrebu. Kdo je kriv, da je Slovenija tako zaostala? Krivi so oni, ki se žele koristiti na račun delavskega razreda, ker se brigajo najprej za sebe, delavci pa so jim druga briga.

Sodrugi, Savez lesnih delavcev Jugoslavije s sedežem centrale v Zagrebu stoji na nevtralnem stališču, on je neodvisen od vsake politične stranke. Zato, sodruzi, naprej v ujedineni Savez, kjer se hočemo boriti v enotni fronti proti kapitalizmu, ki stoji istotako enotni proti proletariatu. Samo tako ujedineni lahko dosežemo boljše plačo, ki odgovarja življenju, dostojno človeku.

Sodrugi, na delo za ujedinenje!
Naj živi neodvisna strokovna organizacija!
Naj živi razredno zavedni proletarijat!
Mizar.

Socialističen kongres strokovnih organizacij v Tivoli.

Dne 25. t. m. se je vršil redovit kongres strokovnih organizacij v Tivoliju, ki je imel med drugim tudi nalogo razpravljati o enotni fronti jugoslovanskega proletariata. K tej točki je referiral g. poslanec Tokan, ki je izjavil, da o ujedinenju z organizacijami, ki stoje izven strok. komisije ne more biti govora, dokler se ne priznajo smeri Amsterdamske internacionale. V daljnem referatu je predlagal, da se strokovna komisija priključi likvidiranemu glavnemu radničkemu savezu v Beogradu in ta naj skliče zemaljski kongres, ki bo razpravljal o ujedinenju. Medključ nekaterih delegatov: »Koga naj skliče radnički savez, ki predstavlja samo par penzioniranih ministrov in nekaj kimovcev?«

Kongres je pokazal, da ni bil njegov glavni namen iskreno ujedinenje celega proletariata Jugoslavije, temveč zakulisna politika.

ITALIJANSKI STROKOVNI KONGRES.

V Rimu je pred nekaj dnevi zboroval kongres italijanske sindikalistične zveze (U. S. I.). Posebno živahno se je debatiralo o vprašanju, če naj se strokovne organizacije priklopijo rdeči strokovni internacionali. Debate so se vršile na podlagi dveh sorodnih predlogov, ki sta zahtevala popolno neodvisnost strokovnih organizacij od vsake politične stranke in sklicanje mednarodne konference, ki bi določila pogoje, ki bi garantirali neodvisnost.

Predlog komunistične frakcije.

Bivši delegat na moskovskem strokovnem kongresu, Vecchi, je predlagal: »Z ozirom na to, da se evropske in ameriške strokovne organizacije ne morejo odrediti svojemu temeljnemu načelu o avtonomiji in neodvisnosti nasproti političnim strankam, da poudarijo enotnost delavskega razreda neglede na filozofično naziranje ali na versko prepričanje posameznih delavcev, in upoštevajoč odvisnost, ki sedaj obstoja med rdečo strokovno internacionalo in med komunistično internacionalo, sklene kongres, da se priklopitev k rdeči strokovni internacionali odloži z namenom, da se v sporazumu s francosko revolucionarno strokovno zvezo (C. G. T. U.) skliče mednarodni kongres vseh sindikalističnih organizacij celega sveta, da se določijo pogoji, ki bi jamčili avtonomijo...«

Predlog večine.

4. kongres it. sin. zveze konstatira, da se mednarodna reorganizacija, ki bi zastopala vse revolucionarne strokovne organizacije, ni mogla doseči radi izključno strankarskega značaja, ki se je dal najprej komunistični internacionali, in pozneje rdeči strokovni internacionali.

Zahteva zase načela in metode revolucionarnega sindikalizma, ki je anti-centralističen in brani absolutno avtonomijo strokovnih organizacij nasproti političnim skupinam;

sklene, da se udeleži nameravane mednarodne konference sindikalističnih organizacij celega sveta, da zastopa na njej glavna načela it. sin. zveze, namreč:

1. Direktna in revolucionarna razredna akcija, da se odpravi patronat in salariat;

2. izloči se vsaka zveza s komunistično stranko ali s katerikoli drugo stranko ali politično skupino;

3. iz strokovne internacionale se izključijo večinske strokovne organizacije ali skupine, ki so priklopljene k rumeni amsterdamski organizaciji, četudi samo potom profesionalnih federacij;

4. delovanje in vodstvo strokovne internacionale se omeji na probleme in akcije mednarodnega značaja;

5. v sporazumu z drugimi sindikalnimi ali političnimi organizacijami pa se morejo določiti za posamezne slučaje določene mednarodne akcije, ki bi bile v interesu delavskega razreda.

Ti postulati so glavni pogoj organizacij, ki se bodo sešle na konferenci v Parizu, da se priklopijo k rdeči strokovni internacionali.

Delegati so tudi zahtevali, naj posluže bodoči izvrš. odbor rdeče strokovne internacionale kje izven Rusije.

MEDNARODNA KONFERENCA V MOSKVI.

Mednarodna konferenca v Moskvi, ki se je bavila zelo obširno z enotno delavsko fronto, je med drugim določila sledeče smernice:

»Kapitalisti celega sveta so prešli k sistematični ofenzivi proti delavskemu razredu. Povsod znižavajo zaslužek, zvišavajo delovni čas, Beda brezposelnih raste, draginja in davki naraščajo. Svetovni imperializem izkorišča razdrobenost v vrstah delavskega razreda in skuša naložiti na ramena delavskega razreda vso težo gospodarskih in finančnih posledic svetovnega klanja.

Imperialistična politika, ki se nadaljuje po vojni, in ki se izraža tako značilno v versajski mirovni pogodbi, je razdelila svet v nove nasprotna tabore;

vodi k novim poskusom imperialističnih zvez, ki morajo nujno dovesti do novih vojn. Washington in Genova sta samo dve stopnji te nove roparske ekspedicije svetovnega imperIALIZMA, delavnice, kjer se kujejo bodoče vojne...

V takem položaju je treba, da vsi delavci strnejo svoje vrste takoj, da branijo svoje najosnovnejše in življenjske koristi. Kdor v tem položaju odklanja enotno fronto vsega delavstva, dokazuje, da je pristaš enotne delavske fronte z buržuazijo.

Komunistična internacionala predlaga, da se na bližnji mednarodni konferenci obravnavajo samo vprašanja, ki se nanašajo na takojšnja praktična akcija mas. Dnevni red mednarodne konference naj se ozira samo na to, da zagotovi enotnost nastopanj delavskih mas, kolikor se more takoj udeležiti kljub bistvenim političnim razlikam.

Delavstvo, ki dobro pozna globlje razloge teh razlik, zahteva kljub temu z veliko večino enoten nastop za obrambo nujnih in življenjskih interesov proletariata. Ta odločna volja, ki izvira iz globine delavskih mas, je v polnem soglasju s stališčem komunistične internacionale.

JUŽNA AFRIKA.

Upor stavkujočega delavstva je vojaštvo zadušilo z orožjem.

Vlada je aretirala nekaj voditeljev, ki se bodo morali zagovarjati pred sodiščem; obenem pa je obljubila, da se sestavi posebna komisija, ki bo preiskala delavski spor s podjetniki.

Strokovna zveza mehanikov je proglasila, da je stavka končana. Delavstvo se vrne na delo.

Posledice poraza: V nekaterih kategorijah se je zvišal delavni čas za štiri ure tedensko; plače se znatno znižajo.

Dopisi.

Ljubljana.

Čitali smo v začetku »Delavske Novice« z nekako rezerviranostjo in bojaznijo, češ tukaj se zbirajo nekakšni temni elementi. Ali danes po več mesecih vam moram odkrito priznati, da skušate edino pravilno rešiti današnjo slabo stanje manuelnega in duševnega proletariata potom neodvisnih strokovnih organizacij.

Mi uradniki živimo v jako mizerem stanju, tako da ne moremo nikakor kriti dnevnih potrebščin za nas in naše družine. Zato mora biti vsakemu razumljivo, da ako ne skrbi država za uradnika, ki je po pravici rečeno njen suženj, da si sam pomaga, ako tudi nedovoljenim potom, da preskrbi sebe in svojo družino. Tukaj leži glavni vzrok korupcije!

Draginjske doklade, ki jih nam obljubljajo že celo leto se ne bodo povišale, kakor to čujemo iz Beograda. Naša mizerija pa je dan za dnevom večja.

Tudi mi smo prišli do tega kakor ročno delavstvo, da se morajo stvoriti močne nezavisne strokovne organizacije, ki bodo v stanju zboljšati naš položaj.

Dovolj je bilo liberalizma, naprednosti, narodnosti in drugih praznih fraz, mi hočemo sedaj kruha. Uradnik.

Ljubljana.

»Delavske Novice« so edini resen list, ki pravilno neustrašno zastopajo interese nas trpinov. Edino k vam se še lahko zatečemo, ker najdemo v vas odkrite in poštene borce za naše stvari. Kakor kurjači v železniški službi, tako tudi mi delimo z njimi trpljenje in lakoto, povsod nas sujejo in preganjajo. Delati moramo v največjem dežju mi ključavničarji, mizarji in kleparji, ako ima to naše delo korist za železnico je postranska stvar, glavno je, da se gara. Škoda ima pri tem železnica sama, ker se naše delo narejeno v dežju samo uničuje in na drugi strani pa mi, ki smo izročeni na takem vremenu boleznim. Neobhodno je torej potrebno, da se sezida delavnica, kajti naj poizkusijo višje osebe en teden delati v mrazu in dežju, potem bodo na svoji lastni koži začutili to potrebo.

Ta gospoda nima srca za nas trpine komandira na vse konce, ali da bi za

nas kaj naredila, to ne. Tako so odpustili našega dobrega sodruga Krhneta, ki je bil vsem poznan kot dober, priden in pošten delavec. Edini delovodja Haderbolec se je potegnil za njega ali za stonj. Odpustili so ga kruto in brez vsakih pomislekov.

Dnevno uvidevamo veliko potrebo enotne nezavisne strokovne organizacije, ki bo združila vse železničarje v eno močno fronto, ki bo nas ščitila pred izigravanjem od strani naših delodajalcev.

Železničarji.

Tržič.

Tudi mi pozdravljamo »Delavske Novice«, ki se res borijo za nas uboge trpine. Tudi mi vidimo, da je edino pravilna in zdrava ideja enotna fronta vsega proletariata proti izkoriščevalcem, ker le na tem programu se bo mogel izkoristi rešiti današnjega neznosnega, žalostnega in človeku nevrednega življenja. V enotni fronti delavnega ljudstva brez razlike političnega prepričanja vidimo svojo boljšo bodočnost. Podjetniki nas bodo le takrat upoštevali, kadar bomo skupno nastopali kot eden za naše pravice. Ali nam ne dokazuje ta slučaj mezdnega gibanja tržiških čevljarjev, ki so vsled medsebojnega strankarskega spora dosegli malenkostni povišek plač in nekaj praznih obljub? Ali ni nekakšna zgaga iz Ljubljane razdrila naš skupen nastop, da bi porinila svojo strankarijo kvišku. Ta izkušnja nas uči, da se moramo paziti zagriženih strankarjev in zlobnih razdiralcev, ker naša dolžnost je, da jim pokažemo pot tja od koder so prišli.

Enotno fronto zahtevamo od naših voditeljev in ako se ne bodo pokorili širokim masam naj gredo, ker mi poznamo razloček med milijonarji, veleposestniki na eni strani in na drugi strani med izkoriščanimi delavci in žuljavimi kmeti.

Strokovne organizacije morajo biti enotne in nezavisne, katere bomo mi sami vodili.

Izjavljamo, da se popolnoma strinjamo z izjavo sodruga Makuca v zadnji številki »Delavskih Novic«. Prav ima, tudi mi smo že siti tega strankarskega slepomišenja.

Živela delavska solidarnost!

Somišljeniki in čitatelji D. N.

Domače vesti.

Ljenu umrl? Meščanski listi poročajo iz Moskve, da se je Ljenuova bolezen tako zelo poslabšala, da lahko vsak trenutek nastopi smrt. Vsi komisarji sovjetske vlade so dospeli v Moskvo. — Pariz, 28. marca. Po vestih iz Kodanja je Ljenu že umrl. Vesti pa se še ne potrjujejo.

NSS in zakon o zaščiti države. »Jugoslavija« od 28. marca poroča iz strankinega zbora NSS med drugim to: »... Povdarjalo se je, da sta narodno-socialistična poslanca svoj čas glasovala za zakon o zaščiti države v dobri veri, da se ta zakon ne bo izrabljajal proti delavstvu. Praksa pa je pokazala, da danes vladujoče kapitalistične stranke izrabljajo zakon proti delavstvu. Zborovanje je izdalo NSS poslancem nalog, da v skupščini zahtevata ukinjenje tega zakona.« — To je vse lepo in

v redu. Ampak premišljen in resen politik mora premisliti vsako dejanje, predno ga stori. Da je zakon o zaščiti države izjemen zakon proti celokupnemu delavskemu razredu, je vedel vsak otrok. In ravno NSS vodstvo, čeprav je imelo le dva poslanca, je dalo vladi veliko moralno oporo, ker je vlada lahko izjavljala, da je bil zakon sprejet s »socialističnimi« glasovi. NSS politiki torej ali si niso bili v svesti, kaj so storili s tem glasovanjem, in so nespodobni politiki; ali pa so se sedaj udali le spontani zahtevi mas in so tedaj upali na račun ostalih delavskih strank za svojo »državnost« doseči pomoč vladajočih mogotcev. Delavstvu pa ni nikakor podana garancija, da NSS v bodoče ne bo ponovno grešila proti osnovnim pravicam proletariata.

Republikansko gibanje v Sloveniji. 19. marca je bil v Celju ustanovni občni zbor Slovenske zemljoradniške stranke. Navzočih je bilo mnogo zastopnikov iz cele Slovenije. Razni gospodniki so razvijali program nove stranke, ki hoče federativni ustroj države Slovenec, Hrvatov in Srbov in se ne zadovolji z navadno »avtonomijo«. — Urednik Novačan je v svojem končnem govoru pozval kmete, naj organizirajo »vauške svete«. Končal je svoj govor z nado, da bo stranka čez eno leto tako močna, »da bo zarožljalo v Sloveniji tisoč republikanskih zemljoradniških vauških svetov.« — Da ima stranka napreden program, dokazujejo sprejete resolucije. Navajamo samo 4. in 7. resolucijo, ki se glasita:

»Pristaši Zemljoradniške stranke v Sloveniji smatramo sebe ne le kot politično stranko, temveč kot del stanovskega gibanja kmetov in delavcev cele države. Naš cilj je združna država, ki bo potom gospodarskih parlamentov uresničila zahteve slovenskih, hrvatskih in skrbskih kmetov in delavcev s pravično razdelitvijo koristi in bremen, ki so posledica vsakega skupnega življenja.«

»Pristaši zemljoradniške stranke v Sloveniji izjavljamo, da smo sicer po pretežni večini republikanskega mišljenja, da pa se za prehodno dobo omejemo na smoteno delovanje za konfederativni ustroj države Srbov, Hrvatov in Slovencev.«

Kapitalistična kultura — za vojno. Zadnjih sto let je bilo petdeset vojn. Torej vsako drugo leto vojna. Za časa teh vojn je poginilo 32.000.000 v različnih bitkah, medtem ko je od bolezni in gladu umrlo 60.000.000 ljudi. To je vrhunec vojne slave pri civiliziranih narodih. — Grozne posledice vojne še prestaja, ker če bodo trajale še cela desetletja.

Navodila o ekonomskem ordiniranju zdravil se zove brošurica, ki jo je izdala Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani (osrednji urad) za svoje zdravniške, poslovalnice in lekarnarje. Po ve-

ljavnih zakonitih določilih, ki veljajo za vse obvezne bolniške blagajne v Sloveniji, ki so osnovane v zmislu bolniško-zavarovalnega zakona iz leta 1888, bratovsko-skladnične in železničarske bolniške blagajne, je sestavil ta navodila šef-zdravnik g. dr. D. Bleiweis-Trsteniški, v katerih pojasnuje, kako se zapisujejo zdravila brez nepotrebnih večjih stroškov, vendar ne v škodo zdravljenja bolnikov. Zdravila so se silno podražila in se še podraže. Zaradi tega je potrebna posebna pažnja pri zapisovanju zdravil, da ne trpe škode bolniki na eni strani, na drugi strani pa bolniške blagajne. Navodila povedo jasno, da je treba pri ordinaciji zdravil v prvi vrsti vpoštevatati interese bolnikov.

Okrajna bolniška blagajna. Kakor smo zvedeli, se potegujejo demokratije za ravnateljstvo tega delavskega zavoda. Čudno se nam pa zdi, da o tem umazani gonji proti temu zavodu, ki ima namen iztrgati to važno institucijo iz delavskih rok, molči glasilo soc. dem. stranke, ki ima vendar danes večino delavskih zastopnikov v bolniški blagajni. Kukovčeva »socialna« politika je že uspela, da se je delavsko zastopstvo določilo tako, da bodo delavci imeli v bodoče mesto dve tretjini le polovico zastopnikov v upravi tega zavoda. Namen je jasen, kapitalisti, hočejo s svojimi podreptiki vzeti tudi te zavode iz rok delavstva in iz njih narediti trdnjavo na boj proti koristim proletariata. O stvari bomo še natančno poročali. Tu se ne gre za osebe ampak za življenjske interese proletariata. Proletariat bo odbil z vso odločnostjo ta kapitalističen naskok na svoje pravice.

Zahvala. Vdova Gašperlinova se zahvaljuje za nabrano vsoto 367 Din, ki jo je darovalo delavstvo tovarne »Vulkan« v Kranju.

Zahvala. S. Pirc Ivan in s. Miklavčič Alojz sta nabrala 964 kron v tovarni Kotredže Zagorje in me s tem darilom gmotno podprla v moji bolezni. Vsem darovalcem najlepša hvala.

Rauhar Ivan.

Socialna šola.

Kaj je narodno gospodarstvo.

Narodno gospodarstvo je vsebina vseh poedinih gospodarstev, ki so spojena z zgodovino, državno organizacijo in kulturo; ta časovna, prostorna in duševna spojitev vseh v medsebojnem prometu spojenih gospodarstev predstavlja narodno gospodarstvo. Ono torej vsebuje vse naprave in delovanje, ki ima nalogo, da zadosti potrebam celokupnega naroda.

Iz tega razvidimo, da je potrebna spojitev vseh posameznih gospodarstev ali bolje rečeno, da so vsa posamezna gospodarstva navezana drug na drugega, da lahko zadoste dnevnim potrebam vseh poedincev, ki živijo v narodni celoti. Tako je navezano gospodarstvo kmečkega stanu na gospodarstvo industrijskega delavca in naspotno. Kmet rabi obleko, poljsko orodje itd., katero mu producira industrijski delavec in industrijski delavec rabi hrano, katero dobiva iz gospodarstva kmeta. To bi bil eden od primerov, na katerem hočemo dokazati, da se posamezna gospodarstva vezana drug na drugega.

A. Herlinger:

Pravljica.

(Iz nemškega.)

V davnih časih je živel kralj, ki je ljubil svoje ljudstvo in čital časopise. Zelo so ga ujezile večne tožbe čez velike davke in nepravilno upravo države, ki so jih prinašali časopisi dan na dan, zato je poklical k sebi ministra in mu dejal: »Vedno čitam, da so davki v državi previsoki in da je uprava za nič. Ker ljubim svoje ljudstvo in ker je hočem videti srečno in zadovoljno, pojdi in stori vse, da nikoli več ne slišim takih pritožb, če si hočeš ohraniti mojo naklonjenost.«

Minister se je globoko priklonil in odšel žalosten domov, ker ni vedel, kaj naj stori. Ko je šel čez dvorišče, so ravno bičali enega njegovih sužnjev, ki se je bil nekaj pregrešil. Žvižgajoč je padal bič po golem hrbtu nesrečneža

in črtal po njem krvave srage, stok in plač bičanega pa se je razlegel daleč na okoli. To je motilo premilostljivo gosposlo ministrovo, ki je sedela na verandi in čitala pikanten francoski roman, pri branju in vznevoljena je zaklicala rablju: »Za božjo voljo! Imejte vendar ozir na moje živce! Kaj pustite, da se ta človek tako dere? Jaz tega joka nečem več poslušati!« Rabelj se je pokorno poklonil pred milostljivo do tal, vzel ruto in zamašil ž njo sužnjeva usta. In nadaljeval je tako bičanje, ne da bi vznemirjal nežnih živcev visoke gospe. Le tu in tam se je zaslišalo iz zamašenih ust sužnja zamolklo ihtenje, dokler ni konečno izgubil zavest in se zdrgnil na tla.

Minister se je tedaj vzradoščen potrkal po čelu, ker bil je pameten mož, ki je znal dober nauk tudi praktično uporabiti, in šel je in je upeljal — cenzuro.